

notis ejus & gloriae defluat.

Non recedet frustra errore deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit. Hoc igitur ait, putat fortassis diabolus, & homo impius cordis ductia in impietate persistens, quod Deus ei pro suis meritis non retribuatur: dum Deus nequaquam ei parcit, & si verbis hoc potentibus atque compositis ut obtineat deprecetur, cum jam secundum Dei iustum iudicium, semper addictus sit cruciatibus.

Antequam dies ejus impleantur, peribit. Tunc dies uniuscujusque impleri dicitur: cum bonorum hominum ac malorum retributio venerit: Hic ergo homo, sive diabolus, ante perspicuae sententiae diem, quam eis Dominus in iudicio daturus est: praescit in praedestinatione.

Et manus ejus arescent. Nullum utique boni operis fructum in se habens.

Ladetur quasi vinea in primo flore botrus ejus, & quasi oliva projiciens florem suum. In botro nulli dubium, quod fructus operis intelligatur praedictus. Igitur florem gaudii temporalis, ad maturitatem fructus perpetui perducere non valebit: eo quod in spe ipsa mendacis gloria, calido vento superbia dissipabitur. Sive frigore charitatis Dei, velut à pruina laedetur, sicut eodem sensu in sequentibus arbitror dictum. Et quasi oliva projiciens florem suum, Oliva enim in scripturis divinis & vinea, aliquando homo tantum significatur: aliquando populus seu bonus seu malus. Quod autem dixit, vastabitur, sive evertetur, ita intelligendum, sicut in Apocalypsi habetur: Qui fecerit mandata Domini, non laedetur à morte secunda. Vineae ergo & olivae, plebs Judaeorum potest intelligi. Haec igitur vinea perdet, sive amittet fructum sanctitatis atque iustitiae: qui Christum primum florem & optimum sanctorum omnium in agro legis habere nolit. Ipse enim dicit: Ego flos campi. Sed ut infidelis atque incredula, ne illi fides Christi flagraret: projecit eum à semetipsa, & dum projicit extra vineam, & à se excutit velut florem, ipsa à Patriarcharum radice evulsã est, & Christo fructu nostrae salutis excussa.

Congregatio enim hypocrita sterilis. Raptorem & violentum simulatorem sanctum Job his sermonibus denotat, & dicit quod & ei non proderunt divitiae ex iniquitate collectae: ita enim adversum Job, & in primo sermone locutus est, ubi etiam leoni & leonae, leonumque catulo & tigris comparavit. Sed Deo magis credendum est, qui cum laudans non simulatorem effectum dixit: sed innocentem & simplicem praedica- vit. Quod autem ait Eliphaz:

Et ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt. In sanctum Job cadere non potest. Quia ipse, ut iam dixi, secundum Dei testimonium de seipso ita locutus est: Et si in manibus meis adhæsit macula, cum de muneribus loqueretur. Ignem verò nominando, gehennam puto significavit: qua tabernacula, id est, corpora iniquorum sunt consumenda. De hoc igne & Sophar in consequentibus ait: Devorabit eum: id est, impium ignis qui non succenditur.

Concepit dolorem, & peperit iniquitatem, & uterus ejus preparat dolos. David quoque postmodum de hujusmodi ita dixit: Ecce parturit injulitiam, concepit dolorem, peperit iniquitatem. Dolor ergo est injulitia & iniquitas. Hoc ergo impius peperit quod conceperat, & tamen uterus cordis ejus: dolos preparare non desinit. Quos tunc edit, quando opera in factum procedunt. In conceptu itaque iniqua cogitatio intelligitur, sicut in partu effectus malae cogitationis agnosceretur. Adversum Job hæc universa Eliphaz locutus est: sed jam superius diximus, quod subministrante prophetiae per personam Job diabolo vel cuilibet homini impio dicta hæc videri possunt, sicut & alia quae amici ejus locuti sunt.

Caput XVI.

RESPONDENS autem Job, dixit: *Audivi frequenter talia. Consolatores onerosi omnes vos estis: Nunquid habebunt finem verba ventosa, aut aliquid tibi molestum est si loquaris? Poteram & ego similia vestri loqui. Atque utinam esset anima vestra pro anima mea.* Si vos, inquit, hæc quae sustineo patere mini: non ita circa vos agerem, ut vos erga me agere non cessatis.

Consolaretur & ego vos sermonibus, & moverem caput meum super vos. Roborarem vos ore meo, & moverem labia

mea, quasi parcens vobis. Blandimento utique sermonum meorum vos potius cohortarer: mentes etiam vestras tribulationibus acerbis exasperatas, ne in lapsum blasphemiae caderent, levi sermone & placido sustinerem.

Sed quid agam? Si locutus fuero, non quiescet dolor meus: & si tacero, non recedet à me. Id est, sive loquar ista nunc vobis: sive etiam taceam, hoc solum me nosse confiteor, quod incessabili dolore discrucior.

Nunc autem oppressit me dolor meus: & in nihilum redacti sunt omnes artus mei. Hoc etiam de Christo intelligendum est.

Ruge mea testimonium dicitur contra me. Contractio curis quam exsiccante eadem sanie patior, quodammodo manifestatione sui dat adversum me testimonium & quasi loquitur, quantos dolores sive cruciatibus sustineam.

Et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam, contra-dicens mihi. Collegit florem suum in me. Hic aut ipsum Eliphaz falsiloquum dicit, quia exprobrat sancto Job, quod hæc ob peccatorum merita sustineret, aut diabolum qui cum dixerat peccatorem. Aliter: falsiloquus, Judas vel populus Judaeorum intelligendi sunt, qui contra Christum falsum dederunt testimonium.

Et comminans mihi infremuit contra me dentibus suis. Ore amicorum contra sanctum Job disputantium, diabolus minabatur: sive Judaei infremuerunt contra salvatorem. Alia editio: Sagittae piratarum super me ceciderunt. Piratae isti diaboli sunt ministri, sive homines, sive demones: qui tunc piratae in scripturis vocantur, quando saeculum istud mare appellatur. Sagittae verò dolores vel cruciatibus intelligendi, quos patiebatur ut ab eis transfossus blasphemiam moreretur. Et ita demum aurum atque argentum sapientiae ejus & scientiae, vestes quoque pretiosas virtutum spei atque fidei in Deum auferent ab eo, & grandi pretio comparata monilia.

Hospis meus terribilibus oculis me intuitus est. In oculis terribilibus, animum sauciantis in se describit invisibilis inimici: qui sive per visiones nocturnas, sive per amicorum vultum terribilem, minas intenderet: sicque dum Job amici ejus sancto, nefanda responderunt, nutibusque etiam cum irrisione deterrerent, de Christo intelligendum.

Aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes percussunt maxillam meam, satiati sunt pennis meis. Igitur in maxilla, generis est nobilitas, sive honor quidam manifestus. Et sicut alii dixerunt, acriter est percussus in genis, intantum ut ab honore & nobilitate, & divitiis fieret alienus, quando maxillam fidei suae collidendam diabolo fortiter praebuit, quam ille perturbare cadendo conatus est, quasi quandam januam divinae confessionis effringens, sive cum falsum testimonium contra Christum dixerunt, sive illud, crucifige eum.

Concluse me Deus apud iniquum, & manibus impiorum me tradidit. Id est, diabolo & angelis ejus. Sive de Christo intelligendum quando traditus est in manibus Judaeorum.

Ego ille quondam opulentus repente contritus sum. Tenuit cervicem meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum. Id est, de divite factus pauper. Vel Christus, de Deo homo natus.

Circumdedit me lanceis suis: convulnerunt lumbos meos. Non pepercit, & effudit in terra viscera mea. Lanceae hoc loco nominatae, dolorum compunctiones quas Job patiebatur, significanter intelliguntur: sive de Christo blasphemiae quas passus est à Judaeis intelligendae sunt. Job verò non solum deforis toto corpore computruerat: verum etiam putoris sanie liquecebat: ita ut ipse Job diceret: halitum meum exhorruit uxor mea. Omnia circa lumbos ejus putruerunt. Sive de Christo intelligendum, convulnerunt lumbos meos. Quia Judaei usque ad hoc percussu sunt Apostolos, qui quasi de lumbis doctrinae suae nati fuerant: ut eos vulneret infidelitatis Christum negando sauciarent: Dum Petrus dicit: nescio hominem. Et tenuit cervicem meam: sive ut alii dixerunt: tenens comam meam divellit. Proinde nunc intelligamus quo furore diabolus ac virtute istum virum commoverit atque concussit, sive confregit: ut etiam comam capillorum ejus simul apprehensam, sic conatus evellere. Sive de Christo ita intelligendum, tempore passionis ex suo permisso tenuit adversarius: & usque ad mortis dormitationem inclinavit: quem jam verberibus & affixione clavorum confregerat, & signum salutis in contrarium partem posuerunt.

Confidit

Confidit me vulnere super vulnus: irruit in me quasi gigas. Dum languoribus meis atque vulneribus adduntur plagae innumerabiles, dividor totus resolutus atque comminuo, ita ut nullum in me membrorum residuum sit, quod aliqua soliditate subsistat. De Christo etiam sic intelligendum: Cum Judas letali apostasia vulnerem peremptus est, non pepercit: in tanta namque saevitia debacchatus est: ut seelus quod mente conceperat, etiam ore publicaret: vel super vulnera crucis clavorum vulnera addiderunt.

Saccum consui super cutem meam, & operui cinere carnem meam. Quod similiter dictum, ad humiliationem regni ejus pertinere mihi videtur. Cornu autem, regnum in scripturis vocatur: juxta illud, Exaltabit cornu Christi sui: Christus verò ipsam gentem de qua oriundus erat, saccum appellavit. Cinere verò operuit principes Judaeorum: cum ab eis regnum pro negationis sacrilegio transiit ad gentes.

Facies mea intumuit à fetu, & palpebrae meae caligaverunt. Fletus sive lachrymae in homine de doloribus, sive de tristitia generantur: sed lachrymae aliquando per genas cum silentio defluunt: fletus verò cum habeant lachrymas, non sine voce & commotione corporis dantur: quem fletum Job se habuisse testatur, qui ei de ærumnis animae, poenarum quoque cruciatibus natebatur. Item aliter. Propheta, facies Dei intelliguntur: eo quod scientia futura: qui cum perditionem impiorum contemplantur in spiritu, gemibus continuis eos fleuisse intelligamus. Oculi etiam caligaverunt Christi, dum martyres fide sancti in tentationibus titubantes conturbati sunt: sed gratia Dei liberati in lumine permanferunt.

Hec passus sum absque iniquitate manus mea, cum haberem mundas ad Deum preces. Nullus sanctorum ita mundas atque immaculatas, absque omni vel minima labe cogitationis preces ad Deum habet: ut mediator Dei & hominum homo Jesus Christus, qui peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore ejus. Quas utique preces atque orationes secundum hominem, quem assumpsit, ad Deum habere credendum est: cum secundum divinitatem suam cum patre ipse exaudiat. Sive sancti, qui pro nomine ejus passi sunt sine iniquitate rebellionis vel criminis alicujus à persecutoribus occisi: quantum ad illos persecutores, gratis morti traditi sunt.

Terra ne operias sanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus. Totum hoc est quod dicit, ne innocens & bene sibi conscii meritorum lateat: praesertim cum insonem se mala tanta passum referat. Sanguinis verò nomine, vitae istius praesentis statum dicere voluit. Hoc autem loco clamorem positum, ipsam sanctitatem ejus contra poenas illius reclamantem: quae iniquis merito inferuntur ad vindictam, iustis autem ad probationem. Aliquando etiam in scripturis clamor affectus animi intentus ad Deum ostenditur, vel etiam clamor iniquitatis populi: qui expectabatur ut faceret utras, & fecit ipsas. Nec omnis iniquitas clamor dicitur, sed illa quae publice fit.

Ecce enim in caelo testis meus, & conscius meus in excelsis. Quia Deus de eo testimonium perhibuit.

Verbosi amici mei. Qui verba non ad Deum pertinentia loquitur, verbosus vocatur: qui verò verba Dei loquitur, verbosus non potest judicari.

Ad Deum stillat oculus meus. Cum lachrymis interpellat Deum.

Atque utinam sic judicaretur vir cum Deo: quomodo judicatur filius hominis cum collega suo. Hoc dicit: Utinam mihi esset copia cum homine disputandi, ut me innocentem probare possem. Deum autem meum nolo intrare mecum in iudicium: qui & scrutans corda, & tenes Deus est: cuius iudicium falli omnino non potest: neque ipse consuevit discuti à quoquam.

Ecce enim breves anni transiunt, & semitam per quam non revertar, ambulo. Ita credebatur, quod nec ad mortale corpus suum, nec ad tormenta corporis sui esset iterum revertitur.

Caput XVII.

SPIRITUS meus attenuabitur, & dies mei breviabuntur. Hoc dicit, quod in brevitate vitae suae, spiritus ejus sensum attenuatus defecerit.

Et solum mihi superest sepulchrum. Quia mors est finis

Tom. V.

omnium tormentorum.

Non peccavi & in amaritudinibus moratur oculus meus. Verum est, quod Deo placitus non peccavi. Et licet possit hic locus ita intelligi, quod in Deo quidem non peccaverit, & tamen quasi in ipso peccaverit, poenas blasphemantium patiat. Et forte quoniam à Deo in praesenti laudatur, non peccaverat: sed in praeteritis adolescentiae temporibus peccasse non negat.

Libera me, & pone me juxta te: & cuiusvis manus pugnet contra me. Sub scuto igitur protectionis Dei latere optat: quo munitus atque defensus, saevientem hostem non timeat.

Cor eorum longe fecisti à disciplina: propterea non exaltantur. Quia ad Deum hæc loquitur Job: de diabolo utique & satellitibus ejus praesertim peccata: quippe pro quibus poenam obdurationis acceperunt. Causa igitur de quibus loquimur, qua elongati sunt, ut non apprehenderent disciplinam: quia exaltationem bonae naturae suae debitam, voluntate propria perdidit.

Prædam pollicetur facies, & oculi filiorum ejus descendent. *Posuit me quasi in proverbium vulgi, & exemplum sum coram eis.* Socii sive filii diaboli, iidem sunt ministri ejus: sed socii dicuntur propter contubernium conspirationis adversus Deum. Filii, propter imitationem ipsius diaboli. His igitur demonibus beatum Job in prædam dandum, pater eorum & rebellionis caput diabolus promittebat, dum eum per tantos dolores ad blasphemiam impellendum, & à Deo ob hoc relinquendum esse credebatur: sive quando eum omni gloria domus & filiorum spoliavit.

Caligavit ad indignationem oculus meus, & membra mea quasi in nihilum redacta sunt. Juxta illud Evangelii: Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Hunc igitur oculum Job sibi caligasse conqueritur illa indignatione, qua ipsum sanctitatis suae merita conservabant: eo quod bona conscientia: poenas pateret indebitas.

Suscepunt iusti super hoc. Admirantes de iustis Dei iudiciis, quomodo iustus & sine crimine poenis affligatur.

Et innocens contra hypocritam suscitabitur. Hypocrita est ipse diabolus, qui cum sit tenebrarum, id est, delicti inventor, ipse recedendo à vero lumine est tenebrosus effectus. Quasi lucifer posuit in caelo sedem suam: & transfiguravit se in angelum lucis: aut certe unumquemque amicorum suorum Job hypocritam dixit: quia sub verbis consolatoris dolos eis dolose loquebantur.

Et tenebit iustus viam suam, & mundis manibus addet fortitudinem. In quas profecto virtutes se magis crescere manifestat.

Igitur omnes vos convertimini, & venite: & non inveniam in vobis illum sapientem. Convertimini, ait, à pravitate sententiae, qua me condemnare summo studio non desistitis. Venite: sermo invitantis est, ad meliorem vitam profectum: quod est, o vos hypocritae, & non veri, nec fideles amici, ad agnitionem veritatis accedite, quam vos habere minime noveritis.

Dies mei transferunt. Dies hi praeteritae felicitatis possunt intelligi, in quibus pollens virtutibus vivebat beatus Job. Hos igitur dies à se non sine gemitu loquitur praeterisse, quando multis miseriis circumdatus est, & plaga intolerabili dolorum patiebatur.

Cogitationes mea dissipatae sunt, torquentes cor meum. Nactem verterunt in diem, & rursum post tenebras spero lucem. Cum in unius jugiter contemplationis intentione positus essem: & cogitationes meas haberem semper intentas ad Deum: plagae hujus supervenientis mihi miseriae, eandem cogitationes meas à sua unica soliditate in me video dissipatas: & ob hoc excruciatum cor meum: eo quod earum dilaceratione torquetur, videns me mala simplicitati meae inconvenientia sustinere.

Si sustinero, infernus domus mea est: & in tenebris stravi lectulum meum. Poenis corporis cogitationumque stimulis, sicut ait, indefinente tempore agebatur: & idcirco poenas inferorum, jam se pati clamabat. Aut forte separatio illa qua ab hominibus factus est alienus extra civitatem, sedens in sterquilinio, tenebrae dictae sunt: quia lucem humani solatii non haberent.

Putredini dixi, pater meus es: mater mea & soror mea vermibus. Tam longo, inquit, tempore computresco: ut ipsam putredinem, & vermes nascentes in ejus sanie pater-

Y y

tes appellem: ac per hoc quemadmodum quipiam mortalium sine parentibus non potest existere: ita & ego factus sum, quasi sine putredine & vermibus esse non possem. Qui ita in carne mea velut in natura sua sunt: tanquam si ex eis ipse subsisterem. Cum illi in me de carnis mea sanie potius generentur, non ego ex illis. Ubi magis mortalitatem per peccatum factam significavit: cui inest corruptio, & corruptioni putredo. Patrem vero appellavit ipsum ortum humani generis in Adam, qui corruptione factus est putrescibilis. Matrem vero naturam humanam dixit, corruptione vitiatam. Sororem vero omnem posteritatem Adæ dixit: quæ de corruptione mortalitatis, velut de sanie putredinis nascitur: quod & Baldad dixit: Homo putredo, & filius hominis vermibus.

Ubi est ergo nunc præsolatio mea, & patientiam meam quis considerat? Quod ait, & patientiam meam quis considerat: aperte fortem se in illis cruciatibus manifestat: pro quibus quasi queritur, quod ad retributionem tanti laboris sui non potuerit pervenire.

In profundissimum infernum descendit omnia mea. Alii dixerunt, omnia bona mea. Bona sua dicit ad inferos defensura, quod est anima mea: vel ipse pro illis sum defensus. Verè non credimus de iustitia, quod tantus ac talis vir pro sanctis operibus suis frustrari potuerit. Quod autem ait:

Putasne saltem ibi erit requies mihi? Istud est: si in hac vita penas patior infernorum, putasne in locis pœnarum erit aliqua requies mihi? Hoc autem gravatus miseris loquitur, potius quam victus diffidentia: quia aliis locis ait ad Dominum: Scio quia in inferno protegas me: donec pertranseat furor tuus.

Caput XVIII.

RESPONDENS autem Baldad Saites, dixit: *Uique ad quem sinem verba jactabis? Intellige prius, & sic loquamur.* Id est, quis finis erit hujus verborum? quasi non sit sincerus: vel solus Job à Baldad verbosus arguitur: vel quasi spiritu nescio quo instigatus loqui non desinat.

Quare reputati sumus ut jumenta, & sordimus coram te? Hoc dicit, quod tanquam bruta animantia eos sanctus Job despexerit, & vilissimos & indignissimos colloquio existimaverit: & ita iracundia possessos, ut phrenesim pati viderentur.

Quid perdis animam meam in furore tuo? Loquendo contra divinam iustitiam, furoris amentia concitatus, animæ tuæ necesse est inferas mortem.

Nunquid propter te derelinquetur terra, & transferentur rupes de loco suo? Tanquam si diceret: nunquid propter te mundus ad rectorem suum non pertinebit: ut si quos peccatores invenerit, sicut & te ipsum, non puniat. Terra verò & rupium nomine metaphoricè univèrsa multitudo populorum, & excelli quique mundi & superbi, ac potentes, possunt intelligi. Sed & angeli propter celsitudinem naturæ suæ, eminentemque honorem: rupes dici possunt.

Namque lux impij extinguetur: nec splendebit flamma ignis ejus? Luce felicitatem præsentem quam sanctus Job gloriosus agebat, significavit, sicut & Salomon ait: Lumen verò impiorum extinguetur. Hanc igitur extinctam dixit: quando Job destitutus est omni felicitate præsentis. Quod autem ait: Nec splendebit flamma ignis ejus: id est, non rediet ad præstantiam felicitatem.

Lux obtenebrescet in tabernaculo illius: & lucerna quæ super eum est, extinguetur. Non solum, inquit, præsentem felicitatem amittit: sed etiam lux recordationis Dei, quæ erat in tabernaculo cordis ejus obtenebrabitur, ut ei Deus scilicet in memoriam non ascendat, & pro merito lucerna protectionis divinæ, quæ super eum fuerat, extinguetur.

Arctabuntur gressus virtutis ejus: & præcipitabit eum consilium suum. Ut superbus confidens in virtute sua, qua rectè incedere arbitrat, concludetur tribulationum angustis & pressuris, ut inde omnino exire non possit.

Immisit enim in rete pedes suos, & in maculis ejus ambulat. Retis nomine atque macularum ejus, inevitabile malum significatur: quod volens quisque exuere, ipso conamine impeditur, atque implicatur ut corruiat.

Tenebitur planta illius laqueo, & exardescit contra eum

scitis. Laqueus hic ipse diabolus non absurdè sentitur, qui ad supplantandum calcaneum, peccatores observat, & ipse nihilominus scitis nomine appellatur: eo quod velut in aliquo bono æstans sitiat hominis mortem.

Abcondita est in terra pedica ejus: & decipula illius sepe per sentiam. Latet illum quibus insidijs perditus sit: sive in semetipso pedicam, qua præpedit pedes suos, habet abconditam: id est, obligationem peccati: & in sævitia conversationis suæ, qua se rectè putat incedere, erroris istius latet decipula.

Onis que terrebunt eum formidines: & involvent pedes ejus. Sive dolores. Superbus scilicet terrore venturæ calamitatis semper terretur. Possunt etiam formidines, hoc loco non affectiones cordis intelligi: sed ipsi potius ministri diaboli. Hi igitur multis modis tertere sanctum Job, ut eis cederet, institerunt.

Attenuetur fame robur ejus, & inedia invadat costas illius. Potest fames & ipse diabolus intelligi: qui hujusmodi famem patitur, qua nunquam de necibus hominum saturatur. Sive & ipse famem patitur: quia verbum quod procedit de ore Dei accipere non meretur. Et idcirco sub nomine costarum, thoracis munimenta significatur: quibus se velut quadam obduratione construxit, ut eum cibus divini eloquii non adeat. Sive etiam impiorum plagam describit.

Devoret pulchritudinem cutis ejus: & consumat brachia illius primogenita mors. Pulchritudinem cutis: id est, ornamenta virtutum, & brachia, fortitudinem regni ejus, confecit diabolus: qui ideo primogenita mors appellatur: quia per ipsum primum intravit mors in orbem terrarum, & ipse est lux mortis inventor.

Avellatur de tabernaculo suo fiducia ejus: & calcet super eum quasi rex interitus. Hunc igitur interitum diabolus esse dixit: qui est rex super omnes filios superbiæ: sed super sanctum Job, ut eum prosterneret, calcare non potuit.

Habitent in tabernaculo illius, socii ejus qui non est. Socii sodales, sive filii, ut supra dictum est ministri diaboli sunt: qui hoc loco non esse dicitur: & cum sit naturæ suæ proprietate subsistens, tamen non est, ut dixi: quia prævaricatione factus est alienus à Deo.

Aspergatur in tabernaculo ejus sulphur. Ut fumum hic sentiat gehennarum.

Deorsum radices ejus succentur: sursum autem astoratur messis ejus. Messis opera possunt intelligi, quæ foras atque in publicum ex interioribus erumpunt, de fidei radice consurgunt. Aliter: Deorsum radices ejus succentur: id est, opera, quæ in hoc faculo perpetravit, inveniantur mortua, mortisque ariditate similia. Sursum autem atteratur messis ejus: in futuro utique mercedem laboris sui minimè consequatur.

Memoria illius pereat de terra. Id est nihil memoria sua dignum operetur: vel etiam memoria ejus pereat de terra viventium.

Et non celebretur nomen ejus in plateis. In platea sedebant reges, inter quos optat eum famam iustitiæ non mereri. Plateæ virtutes intelliguntur: in quibus sapientia fiducialiter agit, & circumit civitatem Dei Jerusalem: in qua sacramentis divinis atque mysteriis latum est scripturarum mandatum. Vehementer igitur in his plateis ludent senes, & anus, & infantes.

Expellet eum de luce in tenebras: & de urbe transferet eum. De hac utique luce temporaria mittitur in æternas tenebras inferorum: sive etiam de parte fortis sanctorum retrudendus in tenebras tormentorum.

Non erit semen ejus, neque progenies in populo suo. Hoc dicit, quod posteritatem indignam memoria gentis suæ, vel patriæ derelinquat: secundum illud psalmitæ: Generatio rectorum benedicetur. Talem igitur generationem in populo suo noluit procreare: unde in hac gente spiritali gloriaretur & patria.

Nec ulla reliquia in regionibus ejus. Manifestum est, quod sancto Job nihil remanserit. Spiritualem autem sic intelligendum: nullas reliquias generationis suæ habebit impius in futuro.

In die ejus stupebunt novissimi. Id est, in tempore damnationis ejus.

Et primos invadat horror. Id est, infimi & proceres terrebuntur: quod est reges potentes & magni. Sive novissimi & primi, homines, & angeli: sancti quoque & pec-

catores non absurdè intelliguntur.

Hæc sunt ergo tabernacula iniqui, & iste locus ejus qui ignorat Deum. Enarrantis maledictionis sententiam videtur dare, & dicit: ubi hujusmodi superbus scilicet, impiusque habitaturus sit: sed Job iniquus non est, quem rectum & innocentem Deus appellat.

Caput XIX.

RESPONDENS autem Job, dixit: *Uisque quo affligitis animam meam, & atteritis me sermonibus? Manifestum est: quia responsionibus amicorum suorum attritus sit, & afflictus sive fatigatus sit, & destructus.*

En decies confundis me: & non erubescitis, opprimetes me. Dies decem, pro toto tempore nominavit. Sed quomodo in brevi numero, in Apocalypsi major numerus temporis intelligitur: ita & in hac eadem summa numeri minus significatur, ut hoc solido numero & perfecto manente, pro diversitate locorum in scripturis divinis, nunc majorem numerum, nunc minorem significari noverimus.

Nempe & si ignoravi, necum erit ignorantia mea. At vos contra me erigimini, & arguitis me opprobriis meis. Putatis me, inquit, ignorare Deum, sicut & dicitis: Nunquid amicos decet insultare oppressis: à quibus magis tribulantes solati præsolantur? Non est hoc opus amicorum fidelium, sed est potius subannatio iridentium.

Saltem nunc intelligite: quia Deus non aquo judicio afflixerit me, & flagellis suis me cinxerit. Ecce clamabo, vim patiens, & nemo audiet. Vociferabor, & non est qui judicet. Ille dicebat se inique sustinere molestias tormentorum: illi verò utpote iniquum pati suo merito loquebantur. Et putant quod in hoc articulo illius sensus erraverit & ideo postmodum dicat ad Deum: Inspicienter locutus sum, & quæ ultra modum excederet scientiam meam.

Semitam meam circumspexit, & transire non possum. Qua rectus utique atque illibatus proficisceretur ad gloriam meritorum meorum. Hanc igitur ignominiam passionis hujus circumspexit atque interceclit: ut ad illam gloriam pervenire non possim.

Et in calle meo tenebras posuit. Id est, in tramite: hoc est, castigatæ viæ meæ, qua velut per arcum & angustum eum, vel facultatibus mundi, vel sanitate corporis spoliaverunt. Unde pulchrè dictum est:

Spoliavit me gloria mea, & abstulit coronam de capite meo. Gloria me regni privavit: fidei quoque fiduciam abstulit: quam de ipso apice mentis meæ, qui est naturæ rationalis caput, velut honoris coronam detraxit.

Destruxit me undique, & perco: & quasi evulsa arbori abstulit spem meam. Domo, regno, familia, filiis, amicis, sanitate corporis mei delitatus sum: ita his omnibus ablatis, perire me video: cujus etiam spes vitæ meæ velut arbor ablata est.

Iratus est contra me furor ejus: & sic me habuit quasi hostem suum. Furor Dei hoc loco potest diabolus ipse intelligi, qui beatum Job diversis modis, id est, blasphemis, & carnis ejus cruciatibus insectabatur.

Simul venerunt latrones ejus, & fecerunt sibi viam per me. Furor Dei, diabolus est; latrones verò, ministri ejus sunt: hoc est quod ait, & fecerunt sibi viam per me: quando eum, vel facultatibus mundi, vel sanitate corporis spoliaverunt. Unde pulchrè dictum est:

Et obsederunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longè fecit à me: & noti mei quasi alieni recesserunt à me. Dereliquerunt me propinqui mei: & qui me noverant oblitii sunt mei. Inquilini domus meæ, & ancilla meæ sicut alienum habuerunt me: & quasi peregrinus fui in oculis eorum. Servum meum vocavi, & non respondit: ore proprio deprecabar illum. Id est, foris insidiati sunt. Sive circumdederunt in gyro tabernaculum ejus: hoc est, in corpore ejus tormenta posuerunt. Animam verò inclinare ad peccatum non potuerunt.

Halitum meum exhorruit uxor mea. Ita totus intrinsecus putru, inquit, ut halitus fetorem nec uxor mea sustinere poterit: ubi potuit fieri, quod apostema habuerit in visceribus, quod totum ventris ejus sinum tenuerit, & inde loquendo odorem fetidum de purulentia profundi vulneris experit.

Et orabam filios uteri mei. Stulti quoque despiciabant me.

Tom. V.

In scripturis divinis, filii appellantur etiam pronepotes, & illi qui longiore serie nati sunt. Proinde quando filios uteri sui dixit, in se quasi ad fontem, & ad originem posteritatis suæ respexit: unde ei cognationum familiarum veluti rivuli manaverunt. Potuit & illos uteri sui filios dicere, quos doctrina sapientiæ suæ, tanquam semine de utero cordis sui formaverat, habens in se per gratiam Dei formam gratiæ, & disciplina naturalis legis in veritate.

Et cum ab eis recessissem, detrahebant mihi. Abominati sunt me quondam consilarii mei, & quem maxime diligebam averſatus est me. Hoc forte vult intelligi, se in eorum oblivionem venisse, & ab eorum affectibus & cordibus recessisse.

Pellis meæ, consumptis carnibus, adhesit os meum: Ad tantam ariditatem caro ejus devenerat, ut nihil in eo humoris remaneret, & ob hoc adglutinata quodammodo fuerit pellis ejus ossibus suis: hanc infirmitatem marasmus dicitur medici.

Et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Ad hoc enim diabolus consumptis carnibus sancti Job, labia ejus integra dereliquit, ut haberet positus in tormentis, quibus posset facile blasphemare: quasi cordis blasphemia non sit, pro qua ipse Job sicut pro cæteris peccatis holocausta Deo pro filiis suis die septimo offerbat: sed ideo diabolus linguam reservavit, ut intelligere posset, si Job ob cordis simplicitatem, blasphemiam proferret in labiis.

Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei: quia manus Domini tetigit me. Manum ergo Domini appellavit ipsam plagam quam patiebatur, quæ facta est Domini potestate. Tetigit, pro afflixit intelligendum est.

Quare persequimini me sicut Deus, & carnibus meis saturamini? Fecit Deus circa me in judicio, cui soli licet omnia in opere suo: vos quare præsumitis sicut Deus, ut affligatis innoxium: quod ipsi tantum pro dispensatione sua competit, aut quali dispensatione vestra indiget Deus?

Quis mihi tribuat, ut scribantur sermones mei? Quis mihi det, ut exarentur in libro stilo ferreo, & plumbi lamina, vel cæte sculptantur in silice? Quoniam à nullo homine potuit invenire solatium, convertit se ad Deum, & resurrectionem futuram prophetat in spiritu, ubi pro his malis premium sit recepturus, & hæc duris insculpta lapidibus optat inscribi, ut sermones prophetiæ in ætates sæculorum prolixiores permancant.

Scio enim quod redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum. Et rursum circumdabor pelle meæ, & in carne meâ videbo Deum. Hoc igitur clypeo Ecclesia quæ incarnationem unigeniti Dei veram confitetur, & resurrectionem mortuorum verissime credit futuram, se munit, & protegit, & inimicos suos convincit, atque debellat. Ubi sunt illi qui dicunt nos in resurrectione alia corpora habituros? audiant istum virum, ore Dei laudatum, dicentem:

Quem visurus sum ego ipse. Ego ipse Job, qui in stercore jaceo, & totus vulnerum sanie computresco: ego inquam Job, jam corruptus, atque vulneribus dissolutus, in hac carne mortali, incorrupta resurrectione futura glorificatus videbo Deum: & ut exprimeret ipsius sui corporis instauracionem: idcirco ait:

Et oculi mei conspexerunt sinum, & non alius. Reposta est hæc spes mea in sinu meo. Consummata sunt omnia in sinu meo.

Quare ergo nunc dicitis: persequamur eum? Ut quid nunc agitis, ita ut me tanquam vanum, nihilque credentem velut Deum non timeam: sive quia religione divina sim alienus persequi velit, aculeatis me vestris perfodiendo sermonibus.

Et radicem verbi inveniamus contra eum. Videtis ergo quia necum non ut veri amici fideliter agitis: sed ut dolosi de meis sermonibus mihi laqueos concinnatis. Quandoquidem de ipsis verbis meis occasionem, velut quandam radicem reprehensionis invenire cupitis.

Fugite ergo à facie gladii: quoniam ultor iniquitatum gladius est. Hoc dicit: si recesseritis ab impressione mea, gladium justæ sententiæ Dei poteritis evadere. Gladius est enim lingua regis, & non carnalis, ut Salomon dicit.

Et scitote esse judicium. Quo judicio iusti judicis Dei, potero de subannatoribus judicari.